

Marliz Frencken - Beyond Beauty

De beelden van Marliz Frencken lijken zojuist aan een orkaan te zijn blootgesteld. De vrouwfiguren zien er geradbraakt en getormenteerd uit. Ternauwernood weten ze zich staande te houden, de attributen zijn van plaats verschoven en lijken bezit te hebben genomen van hun draagster. Alles is ontzet en 'out of control'. Aangezien de kunstenares de handeling in haar beelden heeft gefixeerd, het actiemoment als het ware tot stilstand heeft gebracht, heeft de toeschouwer alle gelegenheid om de gebeurtenissen en détail te bekijken en mee te beleven. De fraaie kleuren van de beelden geven hieraan een extra dimensie. Het coloriet intensiveert de performance. Hemelsblauw, goudgeel, betoverend paars en bloedrood suggereren schoonheid, sereniteit, kracht en passie. De uitgesproken kleuren vormen een afspiegeling van de emotionele stemming die aan de ontwikkeling en opbouw van de sculpturen ten grondslag ligt. De figuren zijn verzeild geraakt in turbulente sensaties van glitter en glamour, ja zelfs van leven en dood. De kleuren worden effectief ingezet bij de expressie van de figuren. Rood staat voor agressie en gepassioneerde omstandigheden. Geel is gevoelig ingezet om een serene sfeer te suggereren. Bisschoppelijk paars verwijst naar het rooms-katholieke milieu en het beladen zwart geeft uitdrukking aan geestelijke nood en gespletenheid.

De attributen die de vrouwen dragen, of beter gezegd die aan hun kleven, passen vaak niet bij de uitstraling van de figuren. Een wulpse dame spiegelt zich aan een afbeelding van het Meisje met de parel van Johannes Vermeer en bij de *Pieta*-voorstelling zijn Nivea-crème dozen ingezet als nimbus voor Maria en Christus. Een vorstelijke dame draagt een doos aspirine op haar borst. De kunstenares verwijst met haar attributen naar sterke iconische merken als Nivea, 4711 en Aspirine. Een moment kun je nog denken dat de turkooise kleur van de pijnstillers mooi past bij de kleurstelling van haar chique japon en exuberante hoofdbedekking, bij nader inzien zijn twee aspirinestrips uitgedrukt. Blijkbaar was er toch sprake van pijnbestrijding. Marliz Frencken speelt een spel met overbekende symbolen. Door deze bewust ontregelend in te zetten zet zij haar toeschouwers op het verkeerde been.

De iconografie is klassiek, de toepassing is vervreemdend. Door de beelden tot in detail door te werken en tot een levendige uitdrukking te brengen voelt iedereen zich aangetrokken tot deze levensechte vrouwfiguren. Tegelijk blijven zij op stand, laten ze het niet toe om tot ze door te dringen. De dames van Marliz Frencken zijn fotogeniek, maar ongenaakbaar.

Het decorum dat haar personages normaliter uitstralen, denk aan de maagd Maria en dames uit de Beau monde, wordt gerelativeerd, ja zelfs geridiculiseerd. Ironie en trivialiteit zijn scherpe wapens in de handen van de kunstenares. Een van haar drijfveren is de kritische verbeelding van het ongebreidelde consumptisme en het bespotten van de pronkzucht in de Wereld van Peter Stuyvesant, een glamourwereld die door belanghebbenden kunstmatig in stand wordt gehouden. Haar verzet tegen dergelijke decadentie is eigenzinnig, soms subtiel, soms confronterend. Het resultaat zijn 'over de top'-taferelen die de als cliché vertrouwde beelden uit de reclamewereld op z'n kop zetten.

In haar werk manifesteert zich het spanningsveld tussen high en low culture. In een theatrale setting komen de charme van de bourgeoisie en de banaliteit van de straat met elkaar in conflict. Een voorbeeld is de schoonheid in de sculptuur *Woman with white veil and shell*, uit 2007. Zij heeft een diadeem op het hoofd en draagt een soort transparante bruidsjurk, die niets verhullend is. Net als de Venus van Botticelli staat zij op een gewelfde schelp met een opvallende parel, die als symbool kan worden opgevat van vruchtbaarheid en de verwekking

van het nageslacht. Het sacrament van het huwelijk wordt hier wel erg expliciet in verband gebracht met de seksuele uitstraling van de bruid.

Aangezien Marliz Frencken de wereld van glitter en glamour uit eigen waarneming kent kan ze er naar hartelust mee spelen. De scherpe registratie en manipulatie van betekenissen werken vervreemdend. Zij maakt 'juwelen' van waardeloze spullen. Namaakkettingen, sierbanden, popjes en porseleinen dierfiguurtjes verwerkt ze als attributen in haar werk. Alles krijgt glans door de beelden te voorzien van een dekkende laag kunsthars.

Marliz Frencken heeft een geheel eigen, uiterst functionele techniek ontwikkeld om haar beelden te verduurzamen. De objecten worden behandeld met een transparante, glanzende laag kunsthars. De hars wordt vaak in meerdere lagen opgebracht, waardoor de sculptuur gefixeerd en geïsoleerd wordt. Zelfs dunne draden en weefsels kunnen aldus worden bestreken. Hiermee kunnen ragfijne structuren worden gecreëerd. Het effect van de harsapplicatie is spectaculair. Het licht verleent de vrouwfiguren een feeëriek fonkeling, ze worden tegelijk gesublimeerd en voorgoed geïsoleerd. Ze komen tot leven en gelijktijdig worden ze bevroren. De gestalten zien eruit zoals de natuur onder een dikke laag ijsel in het winterse zonlicht.

Bij Marliz Frencken is alles in beweging, de lichamen lijken te dansen en nemen soms een balletachtige houding aan. Hier ligt zeker een persoonlijk aanknopingspunt, want de kunstenares is vertrouwd met dans en theater en is zelf onstuimig in haar beweging en expressie. De felle kleuren die bij het bewegingstheater horen dienen zich dan welhaast als vanzelf aan. In deze context gezien kunnen haar beelden als 'tableaux vivants' worden beschouwd. De acterende figuren zijn in bevroren pose tot stilstand gekomen. Een moment van rust en reflectie dat de kijker de gelegenheid biedt om te recupereren.

De transformaties in de beelden vereisen van de toeschouwer de nodige geestelijke lenigheid. Wat is verbeelding, wat is werkelijk, wat is droom, wat is nachtmerrie? Staan we in aanschouwing van de maagd Maria of verkeren we in de greep van een fantoom? Als toeschouwer ontkom je er niet aan je af te vragen of we oog in oog staan met een vorm van zelfbeeld van de kunstenares. Zijn de figuren in al hun verscheidenheid een soort zelfportretten? Dragen zij de sporen in zich van persoonlijke ervaringen van de kunstenares? Intrigerend zijn in dit verband ook de fotobeelden van de Amerikaanse kunstenares Cindy Sherman, die zichzelf afbeeldt als onschuldig meisje, als upper-class lady en zelfs als vorstelijke verschijning, maar ook als uitdagende cowgirl en als aan lager wal geraakte alcoholiste. Natuurlijk zijn dit geen werkelijke representaties van de persoon van Cindy Sherman, maar deze personages spruiten wel voort uit het brein en de verbeeldingskracht van de kunstenares. Er is een moment van identificatie geweest. Anders was de uitdrukking van de figuren niet zo expressief en overtuigend geweest.

Net als elk jong meisje heeft ook Marliz Frencken er ooit van gedroomd een prinses te zijn. In het katholieke zuiden waar de kunstenares is opgegroeid is Maria en soort ultieme prinses, de verpersoonlijking van de reinheid en de schoonheid. Kinderen wilden graag in haar schaduw treden, onder de mantel van de Madonna staan ter bescherming én ter inspiratie. In het latere leven komen de ervaring en het bewustzijn erbij. Schoonheid blijkt vele gezichten te hebben. In de kunst is het belangrijk om esthetische grenzen te overschrijden: het exploreren van pracht en bekoring. Voorbij de schoonheid, *Beyond Beauty*, wordt het pas echt spannend.

Frank van de Schoor